

บทความ

วิจัย

03

สถานภาพการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย: มุมมองด้านภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน*

The Research Status of Overseas Chinese in Thailand:
A Perspective on Chinese in Thailand and Thai-Chinese Literature

เหยา ซีอฉี

Yao Siqi

รองศาสตราจารย์ ดร. คณะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา สถาบันวิจัยเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง

Associate Professor, Ph.D., Faculty of Southeast Asian Studies, Institute of Southeast Asian Studies, Guangdong University of Foreign Studies, krisevaysq@hotmail.com

* บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยมหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง “งานวิจัยเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย” (หมายเลขโครงการ: 2023RC052)

Received: October 31, 2024

Revised: December 19, 2024

Accepted: December 25, 2024

บทคัดย่อ

ภาษาจีนในประเทศไทยและวรรณกรรมไทย-จีน เป็นขอบเขตการวิจัยอันสำคัญในการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายสถานภาพการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยจากมุมมองด้านภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน ผ่านการสังเคราะห์กลุ่มตัวอย่างผลงานวิชาการที่มีการเผยแพร่ตั้งแต่ ค.ศ. 1988-2024 จำนวน 66 รายการ ประกอบด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยในวารสาร วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีนิพนธ์ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบรรยายและการทำตารางเชิงสถิติ เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมและสาระสำคัญของการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่าในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา การผลิตผลงานวิชาการมีพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะเป็นการขยายขอบเขตเนื้อหาสาระของการศึกษา หรือปริมาณผลงานวิชาการที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลจากการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย การประยุกต์ใช้ภาษาจีนกลางมาตรฐานในประเทศไทย และการใช้งานภาษาถิ่นจีนในประเทศไทย นอกจากนี้ยังพบว่า ภาพรวมของวัตถุประสงค์การศึกษาวรรณกรรมไทย-จีน มีลักษณะร่วม 5 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อย้อนรอยภาพรวมประวัติศาสตร์และแนวทางการศึกษาในอนาคต (2) เพื่อทราบถึงอัตลักษณ์ทางชนชาติและประเทศ (3) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย (4) เพื่อเข้าใจถึงกระแสนิยมทางความคิด และ (5) เพื่อวิจัยเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในวรรณกรรมไทย-จีน ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว ผู้ที่สนใจจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสืบค้น อ้างอิง และสานต่อการตั้งโจทย์การศึกษาวิจัยชาวจีนโพ้นทะเลให้มีความเหมาะสมต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพในประเด็นที่จะศึกษาในอนาคต

คำสำคัญ: สถานภาพการศึกษา, ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย, วรรณกรรมไทย-จีน, ภาษาจีนในประเทศไทย

Abstract

Chinese in Thailand and Thai-Chinese literature are important research areas in the study of overseas Chinese in Thailand. This article investigates the research status of overseas Chinese in Thailand from the significant perspectives of Chinese in Thailand and Thai-Chinese literature. A literature review examined 66 samples of academic work published from 1988 to 2024, including research articles and academic journal publications, as well as master's degree and doctoral theses. Data was presented descriptively and by statistical table for a substantial overview from past to present. Results were that in recent decades; increasingly diverse academic output has gradually developed. This includes the study of overseas Chinese through Chinese language teaching in Thailand, application of Standard Chinese in Thailand and the use of Chinese dialects in Thailand. Overview objectives of Thai-Chinese literature may be characterized in five main goals: (1) tracing historical overview and research trends; (2) recognizing ethnic and national identities; (3) reflecting the social life of overseas Chinese in Thailand; (4) understanding thought currents in literature; and (5) researching Thai-Chinese literary narrative. These findings may be useful to help formulate a database to search, refer, and develop appropriate research topics and questions for stakeholders in overseas Chinese issues to avoid redundancy and increase efficiency for future studies.

Keywords: Research status, Overseas Chinese in Thailand, Chinese in Thailand, Thai-Chinese literature

บทนำ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายการตั้งถิ่นฐานหลักของชาวจีนในต่างประเทศ ชาวจีนโพ้นทะเลในไทยมีบทบาทสำคัญในกระบวนการแลกเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานระหว่างทั้งสองประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น ภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน ซึ่งเป็นผลผลิตทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลในไทย มีประวัติศาสตร์ยาวนานมากกว่าร้อยปีนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 ในช่วงปี ค.ศ. 1909-1920 เป็นต้นมา กระบวนการพัฒนาในประเด็นเกี่ยวกับภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน จึงมีความคล้ายคลึงกันอย่างมาก และมีอาจแยกออกจากกันได้

นักวิชาการจำนวนมากให้ความสนใจศึกษาวิจัยชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การศึกษาภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน จึงกลายเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาวิจัยชาวจีนโพ้นทะเลในไทย รวมทั้งได้แสดงบทบาทที่จำเป็นอย่างขาดเสียไม่ได้นับตั้งแต่ช่วงยุคทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นไป (Shen & Yao, 2016: 105) อาจเนื่องด้วยภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน ค่อย ๆ ก้าวเข้าสู่ขั้นตอนการพัฒนาที่รุ่งเรืองเติบโตเต็มที่ในช่วงเวลานี้ (Yang, 2023; Zhao, 2020) ส่งผลให้นักวิชาการทั้งจีนและไทยจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลหันมาให้ความสนใจกับประเด็นหัวข้อดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ถ้าสังเกตภาพรวมการศึกษาก่อนหน้านี้ กลับยังไม่พบว่าผู้ใดรวบรวมข้อมูลสถานภาพการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในไทยจากมุมมองด้านภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน ถึงแม้ขอบเขตการวิจัยในวงการวิชาการจีนเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยจะกว้างขวางแพร่หลาย กระทั่งปรากฏสถานภาพ

งานวิจัยที่มีความลึกซึ้งจำนวนมากทั้งด้านการศึกษาประวัติศาสตร์และสังคมวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย (Jiang, 1989; 1991; Huang, 2007) ทว่าข้อมูลด้านภาษาในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน กลับกระจุกตัวกระจาย และขาดการศึกษาที่สรุปและสังเคราะห์ให้เห็นองค์รวมของผลงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นอุปสรรคต่อการขยายผลงานและต่อยอดงานวิจัยทั้งด้านชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย ภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว บทความนี้จึงมุ่งศึกษารวบรวมและสังเคราะห์ผลงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนในประเทศไทยและวรรณกรรมไทย-จีน ค้นหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยในทั้งสองประเด็นดังกล่าว ด้วยมุ่งหวังจะแสดงสถานภาพงานวิจัยปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่สนใจที่จะนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้สร้างองค์ความรู้หรือต่อยอดประเด็นการศึกษาวิจัยว่าด้วยชาวจีนโพ้นทะเลให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษางานวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลจาก 2 มุมมอง ได้แก่ (1) มุมมองด้านภาษาจีนในประเทศไทย และ (2) มุมมองด้านวรรณกรรมไทย-จีน โดยศึกษาเอกสารภาษาจีนที่พบและตีพิมพ์เผยแพร่ในประเทศจีนเท่านั้น รวมบทความวิจัยและบทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสาร งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีนิพนธ์ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่พิจารณาศึกษาปัจจัยด้านชาวจีนโพ้นทะเลเป็นสำคัญ ส่วนงานวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักในการวิจัยครั้งนี้จะไม่ับรวมอยู่ในขอบเขตการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. อาศัยคำว่า “ชาวจีนในประเทศไทย” (泰国华人) และคำว่า “ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย” (泰国华侨) เป็นศัพท์สำคัญในการสืบค้น เพื่อรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่

(1) เว็บไซต์โครงสร้างพื้นฐานความรู้แห่งชาติของประเทศจีน (China National Knowledge Infrastructure, CNKI)

(2) คลังข้อมูลว่านฟิง (Wanfang Data)

2. คัดเลือกกลุ่มข้อมูลที่ศึกษาในแง่ภาษาจีนในประเทศไทยและวรรณกรรมไทย-จีน และงานวิจัยต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และได้รับการตีพิมพ์อย่างเป็นทางการ ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีนิพนธ์ โดยตัดบทความซึ่งไม่เกี่ยวข้อง อาทิ รายงานการประชุม ประกาศ ข่าวสาร คำนำ บทวิจารณ์ ประกาศรับบทความ และอื่น ๆ

3. วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญของงานวิจัย และสังเคราะห์สถานภาพการวิจัย

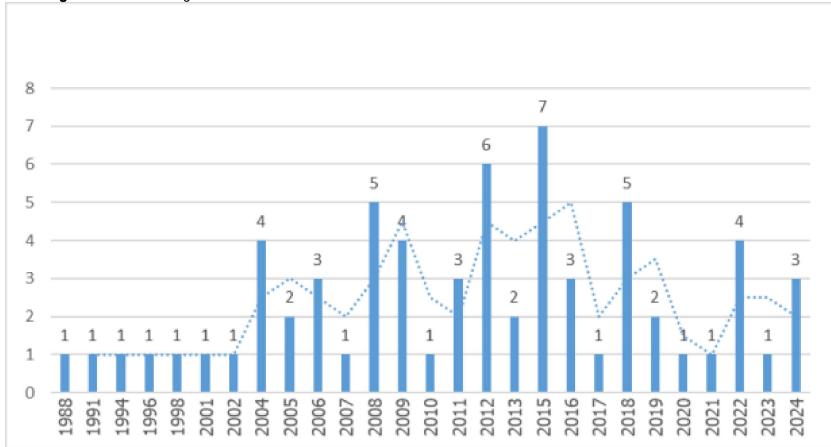
4. สรุป และเขียนบรรยายผลการศึกษา

ผลการศึกษา

1. ภาพรวมสถานภาพการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยจากมุมมองด้านภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน

จากการรวบรวมและวิเคราะห์การศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยจากมุมมองด้านภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน พบผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทั้งหมด 66 เรื่อง สามารถสรุปจำนวนตามเวลาตีพิมพ์ ประเภท และเนื้อหาสำคัญของงานวิจัย ดังแผนภูมิและตารางต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงจำนวนงานวิจัยตามเวลาตีพิมพ์

ตารางที่ 1 ตารางแสดงประเภทของงานวิจัย

ประเภทงานวิจัย	การศึกษาด้านภาษาจีนในประเทศไทย		การศึกษาด้านวรรณกรรมไทย-จีน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บทความในวารสาร	33	50.00	15	22.73
วิทยานิพนธ์ระดับ มหาบัณฑิต	12	18.19	3	4.55
ดุษฎีนิพนธ์	1	1.51	2	3.02

ตารางที่ 2 ตารางแสดงเนื้อหาสำคัญของงานวิจัย

เนื้อหาสำคัญ		จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยจากการใช้งานภาษาจีนในไทย		46	69.70
1.	การใช้ภาษาถิ่นจีนในประเทศไทย	6	9.09
2.	การประยุกต์ใช้ภาษาจีนกลางมาตรฐานในประเทศไทย	19	28.79

เนื้อหาสำคัญ		จำนวน	ร้อยละ
3.	การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย	21	31.82
การศึกษาภาษาจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยผ่านวรรณกรรมไทย-จีน		20	30.30
1.	เพื่อย้อนรอยภาพรวมประวัติศาสตร์และแนวทางการศึกษา ในอนาคต	6	9.09
2.	เพื่อทราบถึงอัตลักษณ์ทางชนชาติและประเทศ	5	7.58
3.	เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตทางสังคมของชาวจีน โพ้นทะเลในประเทศไทย	4	6.06
4.	เพื่อเข้าใจถึงกระแสความคิดในวรรณกรรมไทย-จีน	3	4.54
5.	เพื่อวิจัยเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในวรรณกรรมไทย-จีน	2	3.03

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่างานวิจัยการศึกษาภาษาจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย จากมุมมองด้านภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน ระหว่างปี ค.ศ. 1988-2024 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่านักวิจัยในวงการวิชาการจีนเห็นประโยชน์และความสำคัญของการศึกษาในประเด็นนี้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่น่าสังเกตคือ ปี ค.ศ. 2015 เป็นปีที่มีผลงานการตีพิมพ์มากที่สุด อาจเป็นเพราะความร่วมมือระหว่างจีนและไทยนับวันลึกซึ้งยิ่งขึ้น หลังจากที่จีนเริ่มประกาศใช้โครงการริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (the Belt and Road Initiatives) ในปี ค.ศ. 2013 จึงช่วยส่งเสริมการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับภาษาจีนในไทยและวรรณกรรมไทย-จีน เพิ่มมากขึ้น

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า ประเภทของงานวิจัยมี 3 ประเภท ดังต่อไปนี้ หัวข้อ การศึกษาด้านภาษาจีนในประเทศไทยมีบทความในวารสาร จำนวน 33 เรื่องซึ่งนับได้ว่ามากที่สุด คิดเป็นครึ่งหนึ่งของงานวิจัยทั้งหมด วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.70 ดุษฎีนิพนธ์จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.51 สำหรับ หัวข้อการศึกษาด้านวรรณกรรมไทย-จีน มีบทความในวารสารมากที่สุด จำนวน 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.73 วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.55 ดุษฎีนิพนธ์ จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.02

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าเนื้อหาสำคัญของการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยจากการใช้งานภาษาจีนในไทย มี 3 หัวข้อย่อย ได้แก่ งานวิจัยด้านการใช้ภาษาถิ่นจีนในประเทศไทย มีจำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09 งานวิจัยด้านการประยุกต์ใช้ภาษาจีนกลางมาตรฐานในประเทศไทย มีจำนวน 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.79 งานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย มีจำนวนมากที่สุดถึง 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.82 ขณะที่เนื้อหาสำคัญของการศึกษาด้านวรรณกรรมไทย-จีน มี 5 ประเภทย่อยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ งานวิจัยด้านการย้อนรอยภาพรวมประวัติศาสตร์และแนวทางการศึกษาในอนาคต มีจำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09 งานวิจัยเพื่อทราบถึงอัตลักษณ์ทางชนชาติและประเทศ มีจำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.58 งานวิจัยเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย มีจำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.06 และงานวิจัยเพื่อเข้าใจถึงกระแสนิยมทางความคิดในวรรณกรรมไทย-จีน มีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.54 และสุดท้ายการศึกษาเพื่อวิจัยเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในวรรณกรรมไทย-จีน มีจำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.03 แต่ละประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. ผลการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยจากการใช้งานภาษาจีนในไทย

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาจีนถิ่นในประเทศไทย

ชาวจีนที่อพยพมาที่ประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นชาวแต้จิ๋วจากกวางตุ้งและชาวจีนฮากกา รวมถึงชาวมินหนัน (閩南)¹จากมณฑลฮกเกี้ยน ดังนั้นจึงมีภาษาพื้นถิ่นของจีนหลายชนิด เช่น ภาษาแต้จิ๋ว ภาษาถิ่นกวางตุ้ง “สำเนียงกวางโจว” (广府话) และภาษาหมิ่นหนันในมณฑลฮกเกี้ยน ซึ่งมีการใช้งานเป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาชาวจีนในประเทศไทย งานวิจัยประเด็นนี้พบจำนวนทั้งหมด 6 เรื่อง โดยในนั้นมี 3 เรื่องมุ่งเน้นศึกษาภาษาแต้จิ๋วอย่างเฉพาะเจาะจง ได้แก่ หยาง ซีหมิง (Yang, 2004) วิจัยเรื่อง “การศึกษาเบื้องต้นของภาษาแต้จิ๋วในประเทศไทย” หลี ไท่เซ็ง (Li, 2004) วิจัยเรื่อง

¹ หมิ่นหนัน หมายถึง ทางตอนใต้ของมณฑลฮกเกี้ยน.

“การศึกษาคำยืมภาษาแต้จิ๋วในภาษาไทยและการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำศัพท์” และเฉิน เสี่ยวจิ้น (Chen, 2022) ศึกษาเรื่อง “การออกเสียงภาษาแต้จิ๋วในชุมชนชาวจีนในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย” นอกจากนี้ นักวิจัยยังนิยมศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มภาษาท้องถิ่นของชาวจีนในประเทศไทย โดยสามารถยกตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

หวง ชู่ฟาง (Huang, 2012) ศึกษาวิจัยกลุ่มภาษาท้องถิ่นของชาวจีนในประเทศไทย ซึ่งเผยแพร่คุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันในแง่ของประชากร การกระจายตัวกับอาชีพและด้านอื่น ๆ ในช่วงต้นของราชวงศ์จักรี สรุปได้ว่ากลุ่มภาษาท้องถิ่นของชาวจีนในประเทศไทยมีชาวเฉาโจว ชาวผู้เจี้ยน ชาวฮากกา ชาวกว้างผู้² ชาวหยุนหนาน เป็นต้น ซึ่งกลุ่มภาษาถิ่นที่ต่างกันมีความแตกต่างกันทางศัพทภาพและสถานภาพ

เฉิน เสี่ยวจิ้น (Chen, 2022) ได้วิเคราะห์ถึงระบบสัทศาสตร์ภาษาแต้จิ๋วในชุมชนชาวจีนที่อยู่บริเวณกำแพงเมืองเชียงใหม่ทางภาคเหนือของประเทศไทย พร้อมทั้งนำเสนอเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์มาเปรียบเทียบกับภาษาท้องถิ่นของบรรพบุรุษชาวกว้างตั้ง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาร่วมกับเฉิน ทาว (Chen & Chen, 2006) ซึ่งเน้นศึกษาพิจารณาระบบเสียงและสัทศาสตร์ของ “สำเนียงกว้างโจว” ภาษาถิ่นกว้างตั้งในเขตชุมชนชาวจีนในกรุงเทพมหานคร โดยเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของสำเนียงกว้างตั้งเอาไว้หลายประการ อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยและภาษาแต้จิ๋วด้วยเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาแต้จิ๋วเห็นได้ชัดเจนว่าภาษากว้างตั้งในกรุงเทพมหานครคลาดเคลื่อนจากภาษามาตรฐาน เป็นภาษาท้องถิ่นที่อยู่ในภาวะใกล้สูญหายและต้องได้รับการฟื้นฟูอย่างเร่งด่วน

หลิว หย่าเสียน (Liu, 2015) ศึกษาเรื่อง “การพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างบทกวีในภาษาถิ่นของชาวจีนในประเทศไทย” ซึ่งได้นำภาษาจีนมาตรฐานมาเปรียบเทียบกับภาษาท้องถิ่นทั้งสามภาษา อันได้แก่ ภาษาแต้จิ๋ว ภาษากว้างตั้ง และ

---

² ชาวกว้างผู้ หรือชาวกว้างตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คนที่อาศัยอยู่ในแถบพื้นที่กว้างโจว และละแวกใกล้เคียง.

ภาษาจีนแคะในกรุงเทพมหานครในแง่โครงสร้างหน่วยขยายส่วนหลัก โดยอาศัยผลการสำรวจของเฉิน เสี่ยวจิน พบว่า ภาษาท้องถิ่นของภูมิภาคเดิมนั้นจะค่อย ๆ ผิดเพี้ยนจากเดิมและถูกแทนที่ด้วยภาษาไทย อย่างไรก็ตาม ลักษณะวากยสัมพันธ์ของภาษาถิ่นทั้งสามภาษาดังกล่าวกับภาษาท้องถิ่นจีนดั้งเดิมไม่ได้แตกต่างกันมากนัก แม้จะแตกต่างกันกับภาษาจีนมาตรฐานอยู่บ้างก็ตาม

จะเห็นได้ว่างานวิจัยหัวข้อนี้ เน้นการศึกษาเชิงสำรวจข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในบทความอันเกิดจากการที่นักวิจัยได้เดินทางมาสำรวจพื้นที่จริงในประเทศไทย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อกิจการที่ศึกษาค้นคว้าภาษาจีนในไทย การศึกษาวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นไปที่การผสมผสานระหว่างการสืบทอดและการศึกษาภาษา เพื่อส่งเสริมการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ภาษาจีนกลางมาตรฐานในประเทศไทย

ภาษาจีนในประเทศไทย (泰国汉语) เป็นภาษาที่ใช้โดยชาวจีนโพ้นทะเลที่ดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทย โดยทั่วไปจะเรียกว่า “ภาษาจีนกลาง” (华语) หรือ “ภาษาจีนมาตรฐาน” (华文) อย่างไรก็ตาม ภาษาจีนที่ใช้ในสังคมไทยได้รับอิทธิพลจากการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมทางสังคมไทย และภาษาไทยมาช้านาน จนกระทั่งภาษาจีนแบบไทยมีลักษณะพิเศษเฉพาะตน งานวิจัยประเภทนี้พบจำนวนทั้งหมด 19 เรื่อง โดยในนั้นมีงานวิจัยที่นักวิจัยบางคนใช้หนังสือพิมพ์ ภาษาจีนกับผลงานวรรณกรรมและภาษาเขียนอื่น ๆ เป็นกลุ่มข้อมูลในการวิเคราะห์สภาพการใช้งานคำศัพท์ภาษาจีนในประเทศไทย ซึ่งพบจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ ซุน ชูฉิน (Sun, 2005) ศึกษา “การวิเคราะห์ลักษณะของคำศัพท์ภาษาจีนในประเทศไทยโดยสังเขป” หลี่ ไท่เซิ่ง (Li, 2008; 2009) ศึกษาเรื่อง “สรุปสถานภาพการใช้คำภาษาจีนในประเทศไทยโดยสังเขป” และ “การใช้คำศัพท์เฉพาะภาษาจีนในประเทศไทย” งานวิจัยระดับดุษฎีนิพนธ์ของชนิชา คิตประเสริฐ (Chanicha Kidprasert, 2015) ในชื่อเรื่อง “การศึกษาวิจัยความแตกต่างระหว่างภาษาจีนในประเทศไทยและภาษาเขียนในภาษาจีนกลาง” และจาง เหว่ยเหว่ย (Zhang, 2015) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษา

เชิงปริมาณเกี่ยวกับสำนวนภาษาจีนของลัทธิขงจื้อในประเทศไทยโดยอิงตามคลังข้อมูล” ตลอดจนหลิว ฮู่หลิง (Liu, 2018) ซึ่งศึกษาเรื่อง “การวิจัยลักษณะเฉพาะของคำศัพท์ภาษาจีนในประเทศไทย” งานวิจัยประเภทนี้สามารถยกตัวอย่างและอธิบายสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

งานวิจัยของซุน ชุนฉิน (Sun, 2005) เสนอว่า ภาษาจีนที่ใช้ในประเทศไทยมีลักษณะเด่นอันหลากหลาย ถือเป็นภาพจำลองทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ขณะผลการศึกษาของจาง เหว่ยเหว่ย (Zhang, 2015) พบว่า ความถี่ในการใช้สำนวนของลัทธิขงจื้อในหนังสือพิมพ์และวารสารภาษาจีนในประเทศไทยนั้นสูงระดับหนึ่ง สะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมและการสืบทอดวัฒนธรรมของลัทธิขงจื้อในสังคมพุทธและขณะเดียวกันก็ยังสะท้อนถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำชาติของชาวจีนโพ้นทะเลได้อีกด้วย

ส่วนคุณฉวีนิพนธ์ของชนิชา คิตประเสริฐ (Chanicha Kidprasert, 2015) อาศัยทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงสังคมและการผันแปรทางภาษา (language variation theory) ในการศึกษาซึ่งพบว่ามีความแตกต่างกันทางคำศัพท์ ไวยากรณ์ และรูปแบบทั้งสามระดับระหว่างภาษาจีนในประเทศไทยและภาษาเขียนในภาษาจีนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างทางรูปแบบที่ดำรงอยู่อย่างเด่นชัด การใช้ภาษาจีนในประเทศไทยมีความคลาดเคลื่อนจากภาษาจีนมาตรฐานในปัจจุบัน แม้แนวโน้มจะมีความใกล้เคียงกัน แต่รูปแบบการใช้งานกลับคล้ายคลึงภาษาจีนโบราณ ส่วนหลิว ฮู่หลิง (Liu, 2018) ได้คัดเลือกหนังสือพิมพ์และวารสารภาษาจีนในประเทศไทยในฐานะคลังข้อมูลภาษาเพิ่มเติม โดยเป็นการศึกษาบนพื้นฐานการอ้างอิงผลงานวิจัยในอดีต และยังพบว่าในการใช้คำศัพท์ภาษาจีนของประเทศไทยครอบคลุมแหล่งที่มาอันหลากหลายไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์ในประวัติศาสตร์จีนโบราณ ภาษาจีนถิ่น หรือคำยืมจากภาษาอื่น ๆ ทั้งนี้ยังสัมพันธ์แนบแน่นอย่างไม่อาจแยกจากสภาพการณ์ทางสังคมของประเทศไทยและเบื้องหลังทางภาษาของชาวจีนโพ้นทะเลได้

จะเห็นได้ว่างานวิจัยหัวข้อนี้ เน้นการศึกษาภาษาเขียนมากกว่าภาษาพูด ให้ความสำคัญกับการศึกษาเชิงคุณภาพมากกว่าการศึกษาเชิงปริมาณ การวิจัยในอนาคตสามารถ

สืบเสาะไปอีกขั้นถึงปัญหาด้านเสถียรภาพในการใช้งานและประเด็นเชิงบรรทัดฐานของ คำศัพท์ภาษาจีนแบบไทย รวมทั้งวิจัยประเด็นที่ว่า ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย มีกระบวนการอย่างไรในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมท้องถิ่นไทย เพื่อ เพิ่มพูนสถานะและอิทธิพลของภาษาจีนในสังคม ขณะที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมไว้

ยิ่งไปกว่านั้น จากการศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ภาษาจีนกลางมาตรฐานใน ประเทศไทยในการศึกษาคำนี้ ยังพบงานวิจัย จำนวน 13 เรื่องที่ศึกษาวิเคราะห์และ สำนวณสภาพการใช้ภาษาของชาวจีนโพ้นทะเลในเขตพื้นที่ที่แตกต่างกันของประเทศไทย การวิจัยได้อาศัยวิธีการสำรวจากสนาม เพียงแต่มีการตั้งโจทย์วิจัยที่ไม่เหมือนกัน และ ปรับเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างตามความสนใจและความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในแต่ละชุมชนชาวจีนโพ้นทะเล โดยรายละเอียดงานวิจัยได้เรียบเรียงตามเวลาตีพิมพ์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลของงานวิจัย

ลำดับที่	ชื่อผู้วิจัย	ชุมชนชาวจีนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคตะวันตกของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคเหนือของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคใต้ของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคกลางของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคอีสานของไทย
1.	หลิว หยาน (Liu, 2001)					✓	
2.	จู ซุย (Zhu, 2005)			✓			
3.	อี้ ฉิน (Yi, 2008)			✓			
4.	เซี่ยว เทอ (Xiao, 2011)	✓					
5.	จ้าว หมิ่น (Zhao, 2011)			✓			

ลำดับที่	ชื่อผู้วิจัย	ชุมชนชาวจีนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคตะวันตกของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคเหนือของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคใต้ของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคกลางของไทย	ชุมชนชาวจีนในภาคอีสานของไทย
6.	ผาง เหวินลี่ (Pang, 2015)			✓	✓	✓	
7.	หยวน หว่านซิว (Yuan, 2016)	✓				✓	
8.	ซือ เฟิงและหมา ซูอี้ (Shi & Ma, 2018)			✓			
9.	โจว เหวยและอัน ตง (Zhou & An, 2018)			✓			
10.	โจว เหวยและอัน ตง (Zhou & An, 2020)			✓			
11.	เฉิน ชู่ (Chen, 2022)			✓			
12.	หลี่ เหวินจิ่งและหลี่ ลีหิง (Li & Li, 2024)	✓	✓	✓	✓	✓	
13.	จู เฉียวเหมย (Zhu, 2024)					✓	✓

งานวิจัยในกลุ่มนี้ พบจำนวน 13 เรื่อง ส่วนใหญ่นักวิจัยได้อาศัยวิธีการสำรวจภาคสนามในการศึกษา วัตถุประสงค์การวิจัยมีหลากหลาย ซึ่งครอบคลุมการใช้ภาษาจีนของชาวจีนโพ้นทะเล (Liu, 2001) และอัตลักษณ์ภาพแทนของเยาวชนชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย (Yuan, 2016) รวมทั้งทัศนคติทางภาษา การเรียนรู้เข้าใจภาษา และระดับความชำนาญทางภาษา (Zhu, 2005; Zhou & An, 2018; 2020) ตลอดจนการก่อรูปอุดมการณ์ทางภาษา (language ideology) การจัดการภาษา (language management) และฝึกปฏิบัติทางภาษาของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย (Chen, 2022) ตลอดจน

การสืบทอดภาษาและวัฒนธรรมจีนของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย (Zhao, 2011; Zhu, 2024) นอกจากนี้ นักวิจัยมักศึกษาการใช้ภาษาจีนของชาวจีนโพ้นทะเลโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีทางภาษาศาสตร์สังคม ซึ่งสามารถยกตัวอย่างงานวิจัยได้ดังต่อไปนี้

วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของอี ฉิน (Yi, 2008) ได้ศึกษา “การวิจัยเชิงสำรวจการใช้ภาษาของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดลำปาง ประเทศไทย” โดยค้นคว้าสำรวจลักษณะการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาจีนของชาวจีนโพ้นทะเลในไทยตามมุมมองภาษาศาสตร์สังคมเชิงมหภาค ในขณะที่เดียวกันสำรวจลงลึกถึงความสามารถทางภาษาและทัศนคติทางภาษาของชาวจีนที่ช่วยอายุคนจากมุมมองเชิงจุลภาค จากนั้นอนุมานระดับการกลายเป็นลักษณะท้องถิ่นกับการหลอมรวมทางชนชาติของชาวจีนโพ้นทะเลในไทย

ชาวจีนโพ้นทะเลทางตอนเหนือในประเทศไทยที่ไม่ได้ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาสื่อกลางทางการศึกษานั้น ก่อนข้างมีทัศนคติเชิงลบต่อภาษาจีนกลาง (Zhou & An, 2020) อย่างไรก็ตาม ชาวจีนโพ้นทะเลในไทยยังคงมีทัศนคติเชิงบวกและวิถีมองโลกในแง่ดีต่อแนวโน้มการพัฒนาภาษาจีน ดังเช่นงานวิจัยของเซี่ยว เทอ (Xiao, 2011) ซึ่งศึกษา “การสำรวจการใช้ภาษาของชาวจีนในชุมชนชาวจีนจังหวัดฉะเชิงเทรา” และวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของผาง เหวินลี่ (Pang, 2015) ที่ได้ทำ “การวิเคราะห์และสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันทางการใช้ภาษาของชาวจีนโพ้นทะเลในเขตถิ่นฐานทางชาติพันธุ์ของชนชาวจีนโพ้นทะเลสามชุมชนในประเทศไทย” งานวิจัยสองเรื่องดังกล่าวต่างใช้ทฤษฎีการสัมผัสภาษา (language contact) ในภาษาศาสตร์สังคมเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยดำเนินการศึกษาวิจัยต่อครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลสี่รุ่น บางครอบครัวที่เป็นแบบอย่างในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ และภาคกลางในประเทศไทยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการสังเกตการณ์ และวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ทำให้พบว่าสภาพการณ์ของการใช้งานภาษามีวิวัฒนาการในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลกับคนไทยมาอย่างยาวนาน ซึ่งภาษาไทยได้ครอบงำครองสถานะหลักขึ้นมา การใช้งานระหว่างชั่วรุ่นและในวาระโอกาสที่ไม่เหมือนกัน มีความ

แตกต่างกันพอสมควร โดยหลักแล้วภาษาไทยได้ถูกใช้งานในบริบทพื้นที่สาธารณะ ขณะที่อัตราความถี่การใช้งานภาษาจีนจำกัดอยู่ภายในเฉพาะขอบเขตครอบครัวเท่านั้น

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การสำรวจศึกษาวิจัยเหล่านี้นำเสนอข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถืออันเกิดจากการวิเคราะห์และสรุปจากข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลที่ได้รับจึงมีประโยชน์ใช้ได้จริงกับการเรียนการสอนภาษาจีนและการศึกษาวิจัยเชิงประยุกต์ในประเทศไทย ซึ่งการวิจัยสภาพการณ์ใช้งานภาษาของหมู่ชุมชนชาวจีนโพ้นทะเล มีส่วนช่วยให้ผู้คนเข้าใจวิวัฒนาการของการใช้ภาษาสำหรับกลุ่มชุมชนชาวจีนโพ้นทะเล

2.3 การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเป็นสาขาสำคัญอีกแขนงหนึ่งของการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีปริมาณมากที่สุด จำนวน 21 เรื่อง ผู้วิจัยได้จำแนกงานวิจัยเหล่านี้ออกเป็น 4 กลุ่มย่อย ได้แก่ (1) การศึกษาเกี่ยวกับประวัติและสถานการณ์ปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย (2) การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายภาษาจีนในประเทศไทย (3) การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย และ (4) การศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนภาษาจีนในประเทศไทย โดยเรียงเรียงลำดับตามเวลาตีพิมพ์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ตารางแสดงประเภทการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

ลำดับที่	ชื่อผู้วิจัย	ประวัติและสถานการณ์ปัจจุบัน ของการเรียนการสอนภาษาจีนใน ประเทศไทย	นโยบายภาษาจีนในประเทศไทย	ประเด็นการเรียนการสอน ภาษาจีนในประเทศไทย	โรงเรียนภาษาจีนในประเทศไทย
1.	เซีย หม่ยหวา (Xie, 1991)	√			
2.	ฟู เจิงโหย่ว (Fu, 1994)	√			
3.	หวาง ย่านเหมย (Huang, 2002)	√			
4.	หาน รู่ยเฟิง (Han, 2006)		√		
5.	หลี่ ยูเหนียน (Li, 2007)				√
6.	หู หม่ยชู่ (Hu, 2008)		√		
7.	จาง บิน (Zhang, 2009)		√		
8.	ยู่หวิ เฟิงซุน (Yu, 2009)			√	
9.	เกิง หงเว่ย (Geng, 2010)	√			
10.	จ้าว ชิงเหวย (Zhao, 2012)			√	
11.	จ้าย หลี่ (Zhai, 2012)			√	
12.	อู่ เจีย (Wu, 2013)		√		
13.	ไชย หมิงหง (Cai, 2013)		√		
14.	เจิ้ง อิง (Zheng, 2016)				√
15.	หรง ไท่ (Rong, 2018)			√	
16.	หยาง ชินชิน (Yang, 2018)				√
17.	จ้าว ฮุยเสี และฉินจวน (Zhao & Qin, 2019)	√			

ลำดับที่	ชื่อผู้วิจัย	ประวัติและสถานการณ์ปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย	นโยบายภาษาจีนในประเทศไทย	ประเด็นการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย	โรงเรียนภาษาจีนในประเทศไทย
18.	เฉิน เซียนเซียน และหวัง ป๋อ (Chen & Wang, 2021)	√			
19.	หลิว ชุนหลิว และหลิว เทวอี้ (Liu & Liu, 2022)		√		
20.	เจียง เอ้อ และหยวน เมิ่ง (Jiang & Yuan, 2023)		√		
21.	จ้าว ฉีฉี (Zhao, 2024)		√		

2.3.1 การศึกษาเกี่ยวกับประวัติและสถานการณ์ปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

การศึกษาวិจัยในหัวข้อนี้ส่วนมากมุ่งเน้นไปที่การร้อยเรียงประวัติศาสตร์การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ครอบคลุมตั้งแต่วิวัฒนาการของการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย และอธิบายสถานะปัจจุบัน ตลอดจนคุณลักษณะ วัตถุประสงค์ จนถึงการพัฒนาในอนาคต และปัญหาอื่น ๆ ของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย งานวิจัยในกลุ่มย่อยนี้ พบจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เซี่ย หม่ยหฺวา (Xie, 1991) วิจัยเรื่อง “การศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่แปดสิบ” ฟู่ เจิงโหย่ว (Fu, 1994) ศึกษา “งานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และสถานภาพการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย” หวาง ย่านหม่ย (Huang, 2002) วิจัยเรื่อง “การศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย” เกิ่ง หงเว่ย (Geng, 2010) ศึกษาเรื่อง “ทบทวนและสังคายนาประวัติศาสตร์การศึกษาจีนในประเทศไทย” จ้าว ฮู่เสี่ย และฉินจวน (Zhao & Qin, 2019) ศึกษาเรื่อง “วิวัฒนาการและผลกระทบของการศึกษาจีนในประเทศไทย” รวมทั้งเฉิน เจียนเจียน และหวัง ป๋อ

(Chen & Wang, 2021) ศึกษาเรื่อง “ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยและการพัฒนาการศึกษาภาษาจีน” ตลอดจนถึง เจียง (Li, 2023) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของอัตลักษณ์ชาวจีนในประเทศไทยที่มีต่อการพัฒนาการศึกษาภาษาจีน”

งานวิจัยดังกล่าวพิจารณาวิวัฒนาการของการพัฒนาทางการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยโดยรวม ซึ่งการเฟื่องฟูและเสื่อมถอยนั้นได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ โดยหลักแล้วมีทั้งอิทธิพลจากสถานการณ์ระหว่างประเทศและภายในประเทศจีน ทศนคติท่าทีของรัฐบาลไทยต่อจีน รวมทั้งนโยบายทางภาษาของประเทศไทยที่มีต่อชาวจีน และรสนิยมปัจเจกชนของผู้ปกครองฝ่ายราชการในประเทศไทย ตลอดจนปัญหาที่ดำรงอยู่ในโรงเรียนจีนเองและปัจจัยอื่น ๆ หลังจากวิเคราะห์พัฒนาการและสภาพปัจจุบันทางการเรียนการสอนภาษาจีนในไทย พบว่า กิจกรรมงานด้านการเรียนการสอนภาษาจีนในไทยเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับนโยบายประเทศ ซึ่งเป็นบทบาทในการผลักดันส่งเสริมที่สำคัญต่ออัตลักษณ์ ภาพแทน และสถานะของชาวจีนโพ้นทะเล ทั้งยังมีส่วนช่วยสร้างอิทธิพลที่ยิ่งใหญ่ต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและไทย

2.3.2 การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายภาษาจีนในประเทศไทย

การศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยไม่เพียงเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางภาษาและความต้องการของชาวจีนโพ้นทะเล ขณะเดียวกันยังสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความสัมพันธ์ระหว่างจีนและไทย รวมทั้งนโยบายการกลืนกลายที่รัฐบาลประเทศไทยมีต่อชาวจีนโพ้นทะเล งานวิจัยในกลุ่มย่อยนี้ พบจำนวน 8 เรื่อง ยกตัวอย่างเช่น หู เหม่ยชู่ (Hu, 2008) ศึกษาเรื่อง “การเรียนการสอนของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่สองและอิทธิพลจากการเรียนการสอนของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย” จาง บิน (Zhang, 2009) ศึกษา “วิวัฒนาการของการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยหลังสงคราม” หาน รู่ยเฟิง (Han, 2006) ศึกษา “การวิจัยเปรียบเทียบการศึกษาภาษาจีนในฟิลิปปินส์และไทยหลังสงครามเย็น” อู๋เจี๋ย (Wu, 2013) ศึกษา “ผลกระทบของนโยบายภาษาไทยต่อการเผยแพร่ภาษาจีนในกรุงเทพมหานคร”

รวมทั้งหลิว ชุนอวี และหลิว เหว่ยอี (Liu & Liu, 2022) ศึกษา “การพิจารณาบทบาทของประวัติศาสตร์ของชาวจีนโพ้นทะเลในการต่อต้านการศึกษาภาคบังคับ” เป็นต้น

2.3.3 การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

นักวิจัยในกลุ่มย่อยนี้ ส่วนมากให้ความสำคัญกับปัญหาการเรียนการสอนครูผู้สอน สื่อการสอน และวิธีการสอนภาษาจีน เป็นต้น โดยพบบงานวิจัย จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ ยฺหวี่ เฟิงซุน (Yu, 2009) ศึกษา “เรื่องแรงจูงใจและปัจจัยจำกัดในการพัฒนาการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย” จ้าว ชิงเหว่ย (Zhao, 2012) ศึกษา “สถานการณ์ปัจจุบันและมาตรการรับมือของการศึกษาจีนในหาดใหญ่” นอกจากนี้ยังมีบทความเกี่ยวกับการศึกษาและการสอนภาษาจีนจากมุมมองในการเรียนรู้ภาษาจีน เช่น จ้าย ลี (Zhai, 2012) ศึกษา “การวิจัยปัจจัยทางอารมณ์ในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนมัธยมชาวไทยลูกหลานจีน” และร่ง ไท่ (Rong, 2018) ศึกษา “การวิเคราะห์การพัฒนาด้านการตระหนักรู้เชิงอักษรวิธีในตัวอักษรจีนของนักเรียนชาวจีนชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย” อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนอย่างกระตือรือร้นของชุมชนสมาคมชาวจีนโพ้นทะเลเกี่ยวกับบทบาทการชี้แนะและสาธิตตัวอย่างทางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลนับเป็นแรงขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน แต่ภาวะการขาดแคลนทรัพยากรด้านอาจารย์ผู้สอน ความไม่เพียงพอในด้านสื่อการเรียนการสอนภาษาจีน ตลอดจนแนวคิดการยกระดับคุณภาพการสอนให้สูงขึ้นอย่างเร่งด่วน ได้กลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ยับยั้งการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

2.3.4 การศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนภาษาจีนในประเทศไทย

โรงเรียนภาษาจีนแห่งแรกในประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1909 (Shen & Yao, 2016: 105) จากอดีตจวบจนปัจจุบันมีประวัติศาสตร์เป็นร้อยปี ทว่าประเด็นนี้กลับไม่อาจดึงดูดความสนใจจากนักวิชาการในประเทศจีนในวงกว้าง งานวิจัยในกลุ่มย่อยนี้พบ 3 เรื่อง ซึ่งนักวิจัยได้อภิปรายกระบวนการพัฒนาในภาพรวมและมุ่งให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์โรงเรียนชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยจากแง่มุม

สภาพโรงเรียนโดยสังเขป การจัดตั้งระดับชั้นเรียน ศักยภาพกำลังของบุคลากรครูผู้สอน เงื่อนไขเชิงครุภัณฑ์ และกระบวนการวิธี ระดับการพัฒนา และด้านอื่น ๆ ได้แก่ งานวิจัยของหลี่ อี้เหินยีน (Li, 2007) ศึกษา “ความพลิกผันแห่งศตวรรษของโรงเรียนภาษาจีนในประเทศไทย” เจิ้ง อิง (Zheng, 2015) ศึกษา “การวิจัยการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย: กรณีตัวอย่างโรงเรียนฮั่วเฉียวอุบลราชธานี 2” และหยาง ชินชิน (Yang, 2018) ศึกษา “ทุนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาโรงเรียน: การวิเคราะห์เชิงสำรวจโรงเรียนสอนภาษาจีนในพื้นที่ภูเขาในจังหวัดเชียงราย”

กระบวนการพัฒนาเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยชาวจีนโพ้นทะเลในแง่การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ประวัติการพัฒนารเรียนการสอนภาษาจีน คือประวัติการต่อสู้และดิ้นรนของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยในทุกขั้นตอนและกระบวนการล้วนไม่สามารถแยกออกจากการยืดยืดของกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลได้ แต่ด้วยความสัมพันธ์อันลึกซึ้งอย่างต่อเนื่องระหว่างประเทศไทย-จีน และการผ่อนปรนอย่างค่อยเป็นค่อยไปของนโยบายรัฐบาลไทย การเรียนการสอนภาษาจีนในไทย จึงมีโอกาอย่างกว้างขวางในอนาคต การขยายผลการศึกษารวิจัยต่อไป ควรให้ความสำคัญในด้านการศึกษาวิเคราะห์กลไกปฏิสัมพันธ์และความต้องการของชาวจีนโพ้นทะเลในไทยต่อการเรียนการสอนภาษาจีน เช่น ด้านความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน การมีส่วนร่วมกับชุมชน สื่อการสอนแบบมัลติมีเดียและแบบเรียนดิจิทัล

3. ผลการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลผ่านวรรณกรรมไทย-จีน

“วรรณกรรมไทย-จีน” หรือที่เรียกว่า วรรณกรรมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย คือ ผลงานวรรณกรรมที่นักเขียนชาวไทยเชื้อสายจีนประพันธ์ขึ้นโดยใช้ภาษาจีนกลาง เนื่องจากประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางหลักของผู้อพยพในประวัติศาสตร์จีน ผลงานวรรณกรรมที่ประพันธ์โดยนักเขียนผู้เป็นชาวจีนโพ้นทะเลในไทยจึงมักจะอิงจากวิถีชีวิตและผู้อพยพชาวจีนในประวัติศาสตร์เป็นประเด็นหลัก ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงสีสันทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมจีนแบบดั้งเดิมอันแข็งแกร่ง จากการศึกษาพบ

งานวิจัยในหัวข้อนี้ทั้งหมด 20 เรื่อง สามารถจำแนกเนื้อหาสำคัญตามลักษณะร่วมของ
วัตถุประสงค์การศึกษาออกเป็น 5 ประการ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงเนื้อหาสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนในวรรณกรรมไทย-จีน

ลำดับที่	ชื่อผู้วิจัย	การย้อนรอยภาพรวมประวัติศาสตร์ และแนวทางการศึกษาในอนาคต	อัตลักษณ์ทางชนชาติและประเทศ	การดำรงชีวิตทางสังคมของชาวจีน โพ้นทะเลในประเทศไทย	กระแสนิยมทางความคิดใน วรรณกรรมไทย-จีน	การเล่าเรื่องในวรรณกรรมไทย-จีน
1.	เฉิน เสียนเหม่า (Chen, 1988)			√		
2.	หวัง ซูยาง (Wang, 1996)			√		
3.	หลี่ จวินเจ้อ (Li, 1998)	√				
4.	เวิง อี้โป (Weng, 2004)	√				
5.	หลิว เสี่ยวฉิน (Liu, 2004)	√				
6.	ถาน ฟาง (Tan, 2006)					√
7.	ลู่ จิวหนิง (Lu, 2008)	√				
8.	หลิว หงหลิน (Liu, 2008)	√				
9.	สิง เสี่ยวจือ (Xing, 2008)	√				
10.	เกา เหว่ย กวาง (Gao, 2011)		√			
11.	ผิง หยวนเยี่ยน (Ping, 2012)		√			
12.	ชิดหทัย ปุยะติ (Chidhathai Puyati, 2012)				√	
13.	หวง เหว่ยซุน (Huang, 2012)			√		
14.	สุหวี เหลียนเจีย (Xu, 2013)				√	

ลำดับที่	ชื่อผู้วิจัย	การย้อนรอยภาพรวมประวัติศาสตร์และแนวทางการศึกษาในอนาคต	อัตลักษณ์ทางชนชาติและประเทศ	การดำรงชีวิตทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย	กระแสนิยมทางความคิดในวรรณกรรมไทย-จีน	การเล่าเรื่องในวรรณกรรมไทย-จีน
15.	ชลพัชร์ เต็มสงสัย (Chonlaphat Temsongsai, 2015)		√			
16	อี้ ชิงหยวน (Yi, 2015)		√			
17.	หลี่ ถิง (Li, 2015)		√			
18.	หลี่ หยวนหยวน (Li, 2017)			√		
19.	วไลรัตน์ ทั่นกอง (Wareerat Tankong, 2019)				√	
20.	หม่า เฟิง (Ma, 2022)					√

3.1 การศึกษาเพื่อย้อนรอยภาพรวมประวัติศาสตร์และแนวทางการศึกษาในอนาคต

ปัจจุบันการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลงานวรรณกรรมไทย-จีน ในวงการวิชาการจีน มุ่งเน้นการศึกษาผลงานวรรณกรรมที่ประพันธ์ด้วยภาษาจีนกลางของนักเขียนผู้เป็นลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย งานวิจัยในกลุ่มย่อยนี้ พบจำนวน 6 เรื่อง ยกตัวอย่างเช่น หลี่ จวินเจ้อ (Li, 1998) ศึกษา “ประวัติศาสตร์และสถานการณ์ปัจจุบันของวรรณกรรมไทย-จีน โดยสังเขป” เวง อี้โป (Weng, 2004) ศึกษา “คุณูปการของชาวแต้จิ๋วต่อวรรณกรรมไทย-จีน ในศตวรรษ” ลู่ จั๋วหนิง (Lu, 2008) ศึกษา “พัฒนาการและการวางแนววัฒนธรรมของวรรณคดีไทย-จีน” และสิง เสี่ยวจื่อ (Xing, 2008) ศึกษา “การทบทวนและมองอนาคตของวรรณกรรมไทย-จีน” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลี่ จวินเจ้อ (Li, 1998) ได้ย้อนรอยประวัติศาสตร์และสถานการณ์ปัจจุบันของ
วรรณกรรมไทย-จีน โดยสังเขป จึงบ่งชี้ให้เห็นว่าในทศวรรษที่ 20 ปี ค.ศ. 1920-1930
วรรณกรรมไทย-จีน อยู่ในช่วงเวลาแห่งการเริ่มแตกหน่อ ระหว่างการปะทุของสงครามโลก
ครั้งที่สอง นักประพันธ์ชาวไทยเชื้อสายจีนได้แสดงความรักที่ลึกซึ้งต่อประเทศมาตุภูมิ
และแสดงความเกลียดชังอย่างรุนแรงต่อผู้รุกรานชาวญี่ปุ่น ก่อให้เกิดเสียงสะท้อนร่วมกัน
อย่างกว้างขวางของสังคมจีนในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาเยาวชน ก่อให้เกิด
การปลุกต้นวรรณกรรมไทย-จีน ในปี ค.ศ. 1930 ไปสู่ความรุ่งเรืองสูงสุด เมื่อสงครามโลก
ครั้งที่สองสิ้นสุดลงถึงช่วงท้ายปี ค.ศ. 1950 วรรณกรรมไทย-จีน เข้าสู่ยุคเฟื่องฟูถึง
ช่วงกลางปี ค.ศ. 1970 ฝ่ายรัฐบาลผู้มีอำนาจในประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง
พลิกย้อนนโยบายชาวจีนโพ้นทะเล หนังสือพิมพ์ภาษาจีนจำนวนมากจึงถูกบังคับให้ปิดตัว
ส่งผลให้แวดวงวรรณกรรมไทย-จีน ตกอยู่ในภาวะยากลำบากถึงกับต้องพยายามแสวงหา
ความอยู่รอดและมุ่งหาสู่การพัฒนา ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา รัฐบาลจีน
ได้ปฏิรูปนโยบายพื้นฐานและเปิดประเทศ จึงผลักดันทั้งวงการวรรณกรรมกับวงการ
วิชาการจีนให้ได้ทบทวนวิจารณ์และศึกษาวิจัยวรรณกรรมภาษาจีนในต่างประเทศ
ซึ่งรวมถึงวรรณกรรมไทย-จีน จนถึงปี ค.ศ. 1980 วงการวรรณกรรมไทย-จีน ถึงได้เข้าสู่
ยุครุ่งเรืองอีกครั้ง

นอกจากนี้ เวง อี้ไป (Weng, 2004) ได้สรุปรวมและเสาะแสวงเรียบเรียงกิจกรรมด้าน
วรรณกรรมและผลงานสร้างสรรค์ของนักประพันธ์ชาวแต้จิ๋ว โดยอธิบายความสัมพันธ์
ของนักประพันธ์ชาวแต้จิ๋วและหนังสือพิมพ์วารสารไทย-จีน กลุ่มประชาคมวรรณกรรม
ไทย-จีนและกิจกรรมเชิงศิลป์วรรณคดีไทย-จีน ผลสำเร็จเชิงสร้างสรรค์ตลอดจน
ความเกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ ของนักประพันธ์ชาวแต้จิ๋ว พบว่า วรรณกรรมไทย-จีน มีวิวัฒนาการ
ไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาของสภาพการณ์ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ
ท้องถิ่นของไทย ซึ่งในประวัติศาสตร์เกือบร้อยปีของวรรณกรรมไทย-จีนมีนักประพันธ์
ชาวแต้จิ๋วจำนวนมาก ที่แสดงบทบาทสำคัญท่ามกลางกระแสสังคมมาโดยตลอด

หลิว หงหลิน (Liu, 2008) กับสิง เสี่ยวจือ (Xing, 2008) ได้สรุปภาพรวมประวัติ
พัฒนาการของวรรณกรรมไทย-จีน โดยลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมไทย-จีน นอกจากนี้

สะท้อนวัฒนธรรมศาสนาพุทธและวัฒนธรรมแต่จิวแล้ว ยังผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และอัตลักษณ์พื้นถิ่นควบคู่กันทั้งจีนและไทย การผสานวัฒนธรรมบ้านเกิดเดิมกับ วัฒนธรรมพื้นถิ่นของประเทศไทย ทำให้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเล ในไทยปรากฏเด่นชัดมากขึ้น วรรณกรรมไทย-จีน จะพัฒนาก้าวไปได้ จำเป็นต้องเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งในการแลกเปลี่ยนกันระหว่างวรรณกรรมไทย-จีนและวรรณกรรมภาษาจีน ระดับโลก สนับสนุนนักประพันธ์หญิงให้เข้าร่วมการสร้างสรรคัวรรณกรรมไทย-จีน ตลอดจนฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาจีนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่สืบทอดกันมา ของนักประพันธ์วรรณกรรมไทย-จีน ทั้งเก่าและใหม่

กล่าวได้ว่า วรรณกรรมไทย-จีน เป็นการแสดงวัฒนธรรมที่สำคัญของสังคมชาวจีน โพ้นทะเลในประเทศไทย ไม่เพียงสะท้อนความเป็นจริงของสังคมชาวจีนในประเทศไทย เท่านั้น แต่ยังเผยให้เห็นความเข้าใจของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่ออัตลักษณ์เฉพาะตัวของ วัฒนธรรมจีนและไทย การศึกษาวิจัยในอนาคตจึงควรวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง วรรณกรรมไทย-จีน กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมชาวจีนในประเทศไทยตามพัฒนาการ ของวรรณกรรมไทย-จีน

3.2 การศึกษาเพื่อเข้าใจอัตลักษณ์ทางชนชาติและประเทศ

ลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลรุ่นใหม่ในประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะ ความชัดเจนในแง่ของอัตลักษณ์ทางชนชาติของทั้งสองประเทศ กล่าวคือ นอกจากผลงาน วรรณกรรมไทย-จีน จะปลูกสร้างจิตสำนึกเชิงอัตลักษณ์ประจำชาติของประเทศไทย ขณะเดียวกันยังมุ่งมั่นที่จะรักษาคุณสมบัติของชนชาวจีนไว้อย่างเต็มที่ จึงกลายเป็นผลงาน สร้างสรรค์ทางวรรณกรรมภาษาจีนที่มีคุณลักษณะเฉพาะพื้นถิ่น งานวิจัยในกลุ่มนี้ พบจำนวน 5 เรื่อง ยกตัวอย่างเช่น ชลพัทธ์ เต็มสงสัย (Chonlaphat Temsongsai, 2015) ศึกษา “อัตลักษณ์ประจำชาติในนวนิยายจีนในประเทศไทยตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980” ผิง หยวนเยียน (Ping, 2012) ศึกษา “การกล่าวถึงวัฒนธรรมเฉาซาน ในนิยาย เรื่องสั้นขนาดย่อมของชาวจีนในประเทศไทยโดยสังเขป” และหลี่ ถิง (Li, 2015) ศึกษา

“ประเด็นเกี่ยวกับ ‘ปมความรู้สึกของจีน’ ของนิยายเรื่องสั้นจีนในประเทศไทย” โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

ชลพัทธ์ เต็มสงสัย (Chonlaphat Temsongsai, 2015) ได้วิเคราะห์ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ และจิตวิทยาเชิงสร้างสรรค์ของผลงานวรรณกรรมไทย-จีน โดยอาศัยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา และการศึกษาวัฒนธรรมชาติพันธุ์ เพื่ออธิบายแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ของนักประพันธ์ชาวไทยเชื้อสายจีนในแง่อัตลักษณ์ของประเทศจีนอย่างละเอียด เหล่าผู้สร้างสรรค์นิยายไทย-จีน แสวงหาความสมดุลระหว่างความรู้สึกเชิงอัตลักษณ์ประจำชาติของประเทศไทยและความรู้สึกเชิงอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ของชนชาติตนเองมาโดยตลอด เพื่อให้วรรณกรรมไทย-จีน สามารถตั้งหลักอยู่ในสังคมไทย อีกทั้งยังแนะนำผู้อ่านมากมายโดยอาศัยฐานะของสมาชิกคนหนึ่งท่ามกลางระบบวรรณกรรมประเทศตนเอง ก่อสร้างคุณสมบัติพหุวัฒนธรรมที่หลากหลายและฐานะของพลเมืองในชาติให้เป็นเอกภาพเดียวกัน เพื่อประกอบสร้างสถานการณ์ความกลมเกลียวแห่งความสามัคคีในชนชาติ สรรเสริญยกย่องส่วนที่มีคุณค่าน่าชื่นชมของระบบภาครัฐบาล แสดงความรู้สึกต่อประเทศที่อยู่อาศัย

ผิง หยวนเยี่ยน (Ping, 2012) และหลี่ ถิง (Li, 2015) ได้แนะนำชื่อหม่ากิง เจิงซิน หลี่สวี่ และนักประพันธ์ทายาทชาวจีนสัญชาติไทยที่มีชื่อเสียงเพื่อสะท้อน “ความซับซ้อนทางอารมณ์ของจีน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งสะท้อนการเห็นพ้องเชิงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชนชาติของชาวแต่จีว โดยสะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้ชาวจีนในไทยได้รับสัญชาติไทย แต่ภายในจิตใจยังคงยืนยันว่าตนเองเป็นชาวจีน ความรู้สึกเชิงอัตลักษณ์และอารมณ์ความรู้สึกภายในใจที่ตกอยู่ภายใต้ความเป็นเจ้าของนี้ แสดงผ่านผลงานสร้างสรรค์ในรูปแบบนิยายไทย-จีน ขนาดย่อม

วรรณกรรมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยมีคุณค่าเฉพาะตัวในการสะท้อนและกำหนดอัตลักษณ์ทางประเทศชาติ แต่ระดับการศึกษาวิจัยตลอดจนการให้ความสนใจค่อนข้างต่ำ ทำให้การเผยแพร่บทความปรากฏอย่างประปรายตามความลึกซึ้ง ซึ่งค่อย ๆ เพิ่มพูนขึ้นในสภาวะโลกาภิวัตน์และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามชาติ ส่งผลให้การศึกษา

วรรณกรรมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยในอนาคตอาจมุ่งศึกษาในประเด็นอัตลักษณ์ข้ามวัฒนธรรมและการบูรณาการพหุวัฒนธรรม

3.3 การศึกษาเพื่อทราบถึงการดำรงชีวิตทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย

งานวิจัยในกลุ่มย่อยนี้ พบจำนวน 4 เรื่อง เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงสภาพการดำรงชีวิตทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย ส่วนมากเป็นกรณีศึกษาที่นักวิจัยเลือกวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อแสดงให้เห็นชนบประเพณี การดำรงชีวิตทางสังคม ตลอดจนวิถีการใช้ชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย เช่น เฉิน เสียนเม่า (Chen, 1988) ศึกษา “ภาพจำลองขนาดย่อมของสังคมชาวจีนในไทยในช่วงยุคต้นปี ค.ศ. 1950: อภิปราชัยเรื่อง ‘หญิงสาวชาวสำเพ็ง’” หวัง ซูยาง (Wang, 1996) ศึกษา “ภาพลักษณ์แห่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำล้านช้าง: การอ่านหนังสือเรื่อง ‘การเลือกสรรผลงานวรรณกรรมของห้าบุคคลในวรรณกรรมไทย-จีน’ และ หลี่ หยวนหยวน (Li, 2017) ศึกษา “มองชีวิตชาวจีนในประเทศไทยจากนวนิยายไทย ชุด ‘เลือดภาคภูมิ’” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เฉิน เสียนเม่า (Chen, 1988) ได้แนะนำนวนิยายเรื่อง “หญิงสาวชาวสำเพ็ง” ซึ่งเป็นนิยายเรื่องยาวในแวดวงวรรณกรรมไทย-จีน เมื่อยุคต้นปี ค.ศ. 1950 เป็นหลัก เฉิน เสียนเม่าเชื่อว่านวนิยายเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลจากปาจิน (巴金) นักประพันธ์ชาวจีน เนื้อเรื่องใช้ถนนสำเพ็งที่เก่าแก่โบราณเป็นฉากเบื้องหลัง ในการแสดงช่วงชีวิตซึ่งต้องผ่านความทุกข์ ความสุข พบปะ และแยกจากของตัวละคร แสดงให้เห็นชนบประเพณี การดำรงชีวิตของสังคมชาวจีนในประเทศไทย ข้อพิพาทในครอบครัว การแข่งขันของห้างสรรพสินค้า ทำให้นวนิยายเรื่องนี้ กลายเป็นภาพจำลองขนาดย่อมของสังคมชาวจีนในไทยในช่วงยุคต้นปี ค.ศ. 1950

งานวิจัยของหวัง ซูยาง (Wang, 1996) ได้แนะนำ “การเลือกสรรผลงานวรรณกรรมของห้าบุคคลในวรรณกรรมไทย-จีน” ซึ่งเป็นหนังสือที่รวมผลงานวรรณกรรมเพื่อสะท้อนชีวิตหลากหลายแบบของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย ตลอดจนความสัมพันธ์

อันแน่นแฟ้นระหว่างประชาชนชาวจีนและชาวไทย เมื่อชาวจีนอพยพมาถึงประเทศไทย ได้ติดต่อกับปฏิสัมพันธ์กับคนไทย จึงทำให้มีการผสมผสานรวมกันในการใช้ชีวิต หลังจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจีนได้ผสมผสานหลอมรวมเข้าด้วยกันกับสังคมไทย จึงเกิดเป็นวิถีชีวิตของชาวจีนโพ้นทะเลในไทย

หลี่ หยวนหยวน (Li, 2017) ได้อธิบายวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยที่อาศัยอยู่ในดินแดนต่างประเทศช่วงยุคสงครามโลกครั้งที่สอง สะท้อนให้เห็นถึงความโดดเด่นซึ่งต้องจากดินแดนบ้านเกิด จิตวิญญาณการประคับประคองซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกันของเพื่อนร่วมชาติชาวจีนโพ้นทะเลที่ต้องพลัดถิ่นและเข้ามาใช้ชีวิตในประเทศไทย ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตและวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลในไทยได้มากยิ่งขึ้น

กล่าวได้ว่า การให้ความสำคัญกับวรรณกรรมไทย-จีน เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในชีวิตสังคมชาวจีนโพ้นทะเลในไทย แต่การศึกษาวิจัยกลับมุ่งเน้นไปที่การศึกษาผลงานของนักประพันธ์ และส่วนใหญ่เป็นการวิจารณ์ตามความรู้สึก โดยขาดการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งและเป็นระบบ งานวิจัยในอนาคตสามารถทดลองผสมผสานกรณีศึกษาเข้ากับวิธีการที่เป็นระบบมากขึ้น เช่น ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (narrative theory) ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (interculturality theory) เพื่อเพิ่มความลึกซึ้งและขยายขอบเขตการศึกษาวิจัย อีกทั้งยังสามารถให้ความสนใจกับการผสมผสานประวัติศาสตร์และความเป็นจริงได้มากยิ่งขึ้น เพื่อศึกษาว่าผลงานวรรณกรรมจะสะท้อนภาพการดำรงชีวิตและมีอิทธิพลต่อการแปรเปลี่ยนทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลได้อย่างไร

3.4 การศึกษาเพื่อเข้าใจกระแสนิยมทางความคิดในวรรณกรรมไทย-จีน

กระแสนิยมทางความคิดในวรรณกรรมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยเกิดขึ้นภายใต้อิทธิพลของขบวนการเคลื่อนไหววัฒนธรรมใหม่ “สี่ พฤษภาคม” ซึ่งมีความเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับวรรณกรรมจีน (Gao, 2011: 89) งานวิจัยในกลุ่มนี้ พบจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ สุทวิ เหลียนเจีย (Xu, 2013) ศึกษา “อิทธิพลของบทกวีในสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่งของประเทศจีนต่อผลงานประพันธ์ของชาวจีนในประเทศไทย” ชิดทพย ปู่ะติ

(Chidhathai Puyati, 2012) ศึกษา “ผลงานการประพันธ์วรรณกรรมของเจิ้ง ซิน กับแนวคิดของวรรณกรรมไทย-จีน ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980” และวารีรัตน์ ทันกอง (Wareerat Tankong, 2019) วิจัยเรื่อง “การศึกษากระแสความคิดวรรณกรรมฝ่ายชายไทย-จีน หลังสงครามโลกครั้งที่ 2” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กวีนิพนธ์จีนในสมัยราชวงศ์ถังและซ่งได้เผยแพร่และมีอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัดในวรรณกรรมไทย-จีน ซึ่งสุหวิ เหลียนเจีย (Xu, 2013) ได้วิเคราะห์วิธีการเผยแพร่เนื้อหาของบทกวีนิพนธ์สมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่งของประเทศจีน ตลอดจนอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อผลงานประพันธ์ของชาวจีนในประเทศไทยโดยพิจารณาจากนักกวีที่มีชื่อเสียงในประเทศไทยและผลงานประพันธ์ของพวกเขาเหล่านั้น บทกวีนิพนธ์สมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่งของประเทศจีนที่นิยมในประเทศไทย ส่วนมากเป็นฉับพิมพ์ภาษาจีนเล่น่ทางวรรณกรรมและหลักปรัชญาที่แฝงนัยนั้นส่งผลกระทบต่อสังคมชาวจีนในประเทศไทยรวมถึงแง่มุมอันหลากหลายในสังคม ซึ่งรูปแบบผลงานเชิงสร้างสรรค์แห่งสังคมนิยมของวรรณกรรมไทย-จีน ได้รับอิทธิพลจากบทกลอนเพลงแบบฉับพิมพ์จีนโบราณและทฤษฎีความสร้างสรรค์แห่งสังคมนิยม ติดตามเสาะแสวงทัศนคติและรูปแบบสร้างสรรค์อย่างจงรักภักดีเสมอ โดยใช้วิธีการสร้างภาพลักษณ์และการสรุปวมเป็นลักษณะทั่วไปเพื่อสร้างสรรค์ผลงานประพันธ์บางส่วนที่สามารถแสดงออกถึงความขัดแย้งภายในของความเป็นจริงทางสังคม

ชิตหทัย ปุยะติ (Chidhathai Puyati, 2012) ได้นำภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ จิตวิทยาเชิงสร้างสรรค์และสังคมวิทยา การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติ สุนทรียศาสตร์ และหลักทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิเคราะห์นัยย ร้อยแก้ว บทกวี และการวิพากษ์วรรณกรรมทั้งสี่รูปแบบในวรรณกรรมศึกษาของเจิ้งซิน พบว่า ผลงานประพันธ์ของเจิ้งซิน แสดงชีวิตอันขมขื่นทุกข์ยากลำบากของบุคคลชนชั้นล่างในสังคมของประเทศไทยตามความเป็นจริงได้อย่างละเอียดประณีต แสดงให้เห็นภาพการผสมกลมกลืนกันของวัฒนธรรมไทย-จีน อนึ่ง อิทธิพลจากการอบรมกล่อมเกลาของศาสนาพุทธและประสบการณ์ชีวิตมนุษย์ได้สร้างคุณค่าการชื่นชมเชิงสุนทรียะและคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ในผลงานเจิ้งซิน ลักษณะพิเศษของผลงานสร้างสรรค์ทาง

วรรณกรรมแสดงให้เห็นนัยแฝงของสังคมนิยม อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการเชื่อมโยง กระแสนิยมทางความคิดด้านวรรณกรรมไทย-จีน อย่างต่อเนื่องนับแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา

วารีรัตน์ ทั่นกอง (Wareerat Tankong, 2019) ได้วิเคราะห์อิทธิพลแห่งกระแสนิยมทางความคิดของวรรณกรรมภาษาจีนฝ่ายซ้าย (左翼文学) ในประเทศไทยที่มีต่อ สังคมและชาวจีนโพ้นทะเล ขณะเดียวกันก็เปรียบเทียบกับเนื้อหาเกี่ยวกับวารสารสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย วิเคราะห์สำรวจความแตกต่างของรายละเอียด เล็ก ๆ น้อย ๆ ระหว่างทั้งสองสิ่ง ตรวจสอบพินิจดูการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนของสังคม ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยในยุคสมัยนั้น

แนวทางการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระแสนิยมทางความคิดในวรรณกรรมไทย-จีน ในอนาคต สามารถมุ่งให้ความสำคัญไปทางด้านอิทธิพลของกลุ่มผู้อพยพใหม่ กระแสการ ประพันธ์แนวคิดสังคมนิยม การผสมผสานความเป็นจีนกับความเป็นท้องถิ่น และประเด็น อื่น ๆ ต่อไป

3.5 การศึกษาเพื่อวิจัยเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในวรรณกรรมไทย-จีน

การศึกษาเพื่อวิจัยเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในวรรณกรรมไทย-จีน ส่วนมากมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์เรื่องเล่าต่างชาติพันธุ์และเรื่องเล่าการพลัดถิ่น งานวิจัยในกลุ่มนี้ พบจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ถาน ฟาง (Tan, 2006) ศึกษา “เรื่องเล่าเกี่ยวกับบุคคลต่าง ชาติพันธุ์ในวรรณกรรมไทย-จีน ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980” และหม่า เฟิง (Ma, 2022) ศึกษา “เรื่องเล่าพลัดถิ่นของเมิ่ง ลี นักเขียนหญิงชาวไทยเชื้อสายจีน” โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ถาน ฟาง (Tan, 2006) วิเคราะห์ลักษณะบุคคลต่างชาติพันธุ์และต่างวัฒนธรรม ในวรรณกรรมไทย-จีน เมื่อปี ค.ศ. 1980 โดยพิจารณาจากมุมมองชนชาติจีน อีกทั้งยัง ศึกษาทักษะ เทคนิค และทัศนคติการเล่าเรื่องราวในการสร้างภาพลักษณ์บุคคลต่าง ชาติพันธุ์เป็นหลัก อาทิ “ชาวไท” (泰人) “ผมแดง” (红毛) ชาวอินเดีย และอื่น ๆ พบว่า นักประพันธ์แสดงความสงสารต่อ “ชาวไท” ขณะที่ความรู้สึกต่อ “ผมแดง”

มีกระบวนการแปรเปลี่ยนจากความเกลียดชังสู่ความจนแต้ม ก่อนกลับกลายเป็นฝ่ายยอมรับเสียเองซึ่งในการเล่าเรื่องราวบุคคลต่างชนชาติจากวรรณกรรมไทย-จีน นักประพันธ์ชาวจีนโพ้นทะเลในไทยมักสะท้อนการผสมผสานและการปะทะกันในด้านความแตกต่างของสองวัฒนธรรมอยู่บ่อยครั้ง

การศึกษาวิจัยของหม่า เฟิง (Ma, 2022) พบว่าเมิ่งลี่เป็นกรณีตัวอย่างแบบฉบับชาวจีนโพ้นทะเลที่พลัดถิ่นข้ามมาสู่ประเทศไทย ผลงานประพันธ์ร้อยแก้วของเมิ่งลี่นั้นมีคุณลักษณะเฉพาะในประเด็นความหลากหลายของสถานการณ์พลัดถิ่น โดยในบทความได้อธิบายไว้ 5 ด้าน ได้แก่ การพลัดถิ่นเชิงปัจเจกบุคคล การพลัดถิ่นเชิงจากลาผู้คน การพลัดถิ่นเชิงครอบครัววงศ์ตระกูล การพลัดถิ่นของชาวจีนโพ้นทะเลที่ทวนกลับสู่ประเทศ และการพลัดถิ่นทางวัฒนธรรม คุณสมบัติเฉพาะที่สอดคล้องเข้าคู่กันระหว่างประสบการณ์การพลัดถิ่นของเมิ่งลี่และการเล่าเรื่องราวพลัดถิ่น ได้นำเสนอมิติการพลัดถิ่นทางวัฒนธรรม “ลักษณะความเป็นจีน” ในฐานะภาพแทนที่เป็นชาวจีน ซึ่งผิดแผกกับนักประพันธ์หญิงของประเทศจีน และแตกต่างจากนักประพันธ์หญิงชาวจีนที่เกิดและเติบโตในท้องถิ่นของประเทศไทย

กล่าวได้ว่า เรื่องเล่าของบุคคลต่างชาติพันธุ์และเรื่องเล่าการพลัดถิ่นในวรรณกรรมไทย-จีน สะท้อนให้เห็นถึงการสืบหาภาพแทนของนักประพันธ์ชาวไทยเชื้อสายจีน และการพรรณนาถึงการดำรงชีวิตในต่างแดน การศึกษาวิจัยในอนาคตสามารถให้ความสนใจกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมและขั้นตอนการสร้างภาพแทนของนักประพันธ์ชาวจีนโพ้นทะเลในไทยในยุคสมัยที่ต่างกัน รวมถึงการวิจัยวิธีการทางวรรณกรรมและการสื่อสารกับคำพูดที่แตกต่างหลากหลายของนักประพันธ์ชาวจีนโพ้นทะเลว่ามีแนวทางอย่างไรในการบรรลุกลยุทธ์ทางวาทกรรมเพื่อแสดงภาพแทนของชนกลุ่มน้อย

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในช่วงปี ค.ศ. 1988-2024 มีงานวิจัยจำนวนมากให้ความสำคัญกับการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเล โดยเชื่อมโยงกับภาษาและวรรณกรรมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยเท่าที่สืบค้นได้ พบจำนวน 66 เรื่อง ส่วนมากเป็นการศึกษา

พิจารณาเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในแง่การใช้ภาษาจีนในประเทศไทย (ร้อยละ 69.70) ขณะที่งานวิจัยชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยด้านวรรณกรรมไทย-จีน เป็นกลุ่มที่มีงานวิจัยน้อยกว่า (ร้อยละ 30.30) อย่างไรก็ตาม ในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา การผลิตผลงานวิชาการได้ขยายขอบเขตเนื้อหาสาระของการศึกษา และมีจำนวนผลงานวิชาการเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย วรรณกรรมไทย-จีน และภาษาจีนในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ภาษาจีนแบบไทยเป็นภาษาที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่ชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือสื่อสารกันภายในหมู่ชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลเท่านั้น แต่ยังเป็นสะพานในการเชื่อมโยงวัฒนธรรมไทย-จีน เข้าด้วยกัน เนื้อหาสำคัญของการศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลจากการใช้งานภาษาจีนในประเทศไทยจำแนกได้เป็น 3 หัวข้อ โดยงานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเป็นแนวทางที่นิยมศึกษากันอย่างแพร่หลายมากที่สุด รองลงมาคืองานวิจัยด้านการประยุกต์ใช้ภาษาจีนกลางมาตรฐานในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยด้านภาษาถิ่นจีนในประเทศไทย

การศึกษายังพบว่า วรรณกรรมไทย-จีน เป็นผลงานที่ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย ใช้ภาษาจีนกลางประพันธ์ ซึ่งไม่เพียงแต่สะท้อนความคิดกับวิถีชีวิตของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังบูรณาการองค์ประกอบทางวัฒนธรรมของทั้งไทย-จีน อีกด้วย ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยในฐานะเป็นผู้สืบทอดปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมนี้ ได้สร้างคุณูปการในด้านความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาของประเทศไทย สำหรับการศึกษชาวจีนโพ้นทะเลผ่านวรรณกรรมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับภาพรวมประวัติศาสตร์และแนวทางการศึกษาในอนาคต ซึ่งนิยมในการพิจารณาความเป็นจริงของสังคมชาวจีนในประเทศไทยเกี่ยวกับอัตลักษณ์เฉพาะตัวของวัฒนธรรมไทย-จีน การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสำคัญในวรรณกรรมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยยังมีลักษณะร่วมของวัตถุประสงค์การศึกษาอีก 4 ประการ คือ (1) เพื่อทราบถึงอัตลักษณ์ทางชาติและประเทศ (2) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการ

ดำรงชีวิตทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย (3) เพื่อเข้าใจถึงกระแสนิยมทางความคิด และ (4) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องในวรรณกรรมไทย-จีน

ตลอดหลายปีที่ล่วงเลยมา นักวิชาการชาวไทยจำนวนมากได้เริ่มสนใจทำการวิจัย และตีพิมพ์เผยแพร่บทความงานวิจัยเป็นภาษาจีนในประเทศจีน ซึ่งช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวิชาการระหว่างจีน-ไทย ในขณะเดียวกัน การพัฒนาการศึกษาเรื่องชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย หัวข้อเกี่ยวกับภาษาและวรรณกรรม พบแนวโน้มปรากฏการณ์ทางภาษากลายเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการกับสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับสาขาด้านมานุษยวิทยา ชาติพันธุ์วิทยา รัฐศาสตร์ ภาษาศาสตร์ สังคมวิทยา และสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งทิศทางการดังกล่าวจะยังคงปรากฏให้เห็นในอนาคตต่อไป

ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นประเด็นการวิจัย แนวคิดทฤษฎี หรือแนวทางการศึกษาที่ได้ข้อสรุปในบทความนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ที่สนใจจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสืบค้น อ้างอิง และสานต่อการตั้งโจทย์การศึกษาวิจัยชาวจีนโพ้นทะเลให้มีความเหมาะสมต่อไป เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพในประเด็นที่จะศึกษาในอนาคต อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยงานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาเฉพาะเอกสารภาษาจีนที่พบและตีพิมพ์เผยแพร่ในประเทศจีนเท่านั้น ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดเรื่องเนื้อหาข้อมูล ทำให้ผู้ศึกษาไม่ได้สังเคราะห์ผลงานวิจัยที่อยู่นอกเหนือขอบเขตดังกล่าว ผู้สนใจสามารถขยายขอบเขตข้อมูลให้ครอบคลุมผลงานการศึกษาวิจัยที่เขียนเป็นภาษาไทย จะช่วยให้เห็นภาพรวมและแนวทางการศึกษาทั้งทางฝั่งประเทศจีนและฝั่งประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการศึกษาเรื่องชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยได้มากขึ้น

รายการอ้างอิง

- Cai, Minghong 蔡明宏. (2013). Chinese Language Education in Blend of Sino-Thai Language and Culture 《中泰语言文化交融下的华语教育》. *Journal of Shenyang University (Social Science)*, 15(04): 493-495, 499.
- Chanicha, Kidprasert. (2016). *The Difference of Writing Pattern between Thai “Huayu” and Mandarin* 《泰国华语与汉语普通话书面语差异研究》. Heilongjiang University (Master's Thesis on Chinese Philology).
- Chen, Qianqian., & Wang, Bo 陈倩倩&王博. (2021). Overseas Chinese in Thailand and the Development of Chinese Education 《泰国华侨华人与华文教育发展》. *Encyclopedic knowledge*, 43(12): 64-66.
- Chen, Su 陈溯. (2022). *A Survey on Family Language Planning of Chinese in Chiang Mai, Thailand* 《泰国清迈华人家庭语言规划调查研究》. Yunnan Normal University (Master's Thesis on International Chinese Language Education).
- Chen, Xianmao 陈贤茂. (1988). A Microcosm of Thai-Chinese Society in the 1950s: “Sam Peng Lady” 《五十年代泰华社会的一幅缩影:论〈三聘姑娘〉》. *Literatures in Chinese*, 4(01): 43-45, 65.
- Chen, Xiaojin 陈晓锦. (2022). The Pronunciation of Chiang Mai Thailand Chaozhou Dialect 《泰国清迈华人社区潮州话的语音》. *Chaozhou-Shantou Culture Research*, 30(01): 202-211, 257.
- Chen, Xiaojin., & Chen, Tao 陈晓锦&陈滔. (2006). Phonological Features of Guangfuhua in Bangkok, Thailand 《泰国曼谷广府话语音特点》. *Dialect*, 28(04): 332-334.

-
- Chidhathai, Puyati. (2012). **Zeng Xin's Literary Works and the Trend of Overseas Chinese Literature in Thailand (1980s to present)** 《曾心文学创作与80年代以来泰华文学思潮》. Jilin University (Master's Thesis on Modern and Contemporary Chinese Literature).
- Chonlaphat, Temsongsai. (2015). **A Study of National Identity of Sino-Thai Novel Since the 1980s** 《20世纪80年代以来泰华小说中的国家认同》. East China Normal University (Doctoral Dissertation on Modern and Contemporary Chinese Literature).
- Fu, Zengyou 傅增有. (1994). Research on the History and Current Situation of Chinese Education in Thailand 《泰国华文教育历史与现状研究》. **Journal of Overseas Chinese History Studies**, 9(02): 22-26.
- Gao, Weiguang 高伟光. (2011). Thai Chinese literature and the Identity of Thai Chinese 《泰华文学与泰国华人的身份认同》. **Journal of Fujian Normal University (Philosophy and Social Sciences Edition)**, 56(01): 89-93.
- Geng, Hongwei 耿红卫. (2010). Historical Review and Sorting out of Chinese Education in Thailand 《泰国华文教育的历史回顾与梳理》. **Overseas Chinese Journal of Bagui**, 82(04): 53-56.
- Han, Ruifeng 韩瑞凤. (2006). **The Comparative Research on Chinese Education between the Philippines and Thailand after Cold War** 《冷战后菲律宾与泰国华文教育比较研究》. Jinan University (Master's Thesis on International Relations).
- Hu, Meishu 胡美术. (2008). Chinese Education in Thailand after World War II and its Impact 《二战后泰国华人教育及其影响》. **Overseas Chinese Journal of Bagui**, 81(01): 66-68.
-

- Huang, Sufang 黄素芳. (2012). An analysis of the Chinese dialect group in Thailand at the beginning of the Bangkok Dynasty (1782-1910) 《浅析曼谷王朝初期 (1782-1910) 泰国的华人方言群》. **Overseas Chinese Journal of Bagui**, 26(03): 51-55.
- Huang, Sufang. 黄素芳. (2007). History and Current Situation of Overseas Chinese Studies in Thailand 《泰国华侨华人研究的历史与现状》. **Overseas Chinese Journal of Bagui**, 79(03): 22-29.
- Huang, Weiqun 黄伟群. (2012). **On the Chaoshan Folk-custom in the Thai-sino Literature Works** 《论泰华文学中的潮汕民俗风情》. Jinan University (Master's Thesis on Foreign Theoretical Linguistics and Applied Linguistics).
- Huang, Yanmei 黄艳梅. (2002). Chinese Language Education in Thailand 《论泰国华文教育》. **Social Science and Economic Information**, 350(05): 136-138.
- Jiang, Baichao 江白潮. (1991). Discussion on the Current Situation of Overseas Chinese in Thailand 《对泰国华侨华人现状的探讨》. **Southeast Asia**, 6(02): 28-34.
- Jiang, Baichao 江白潮. (1989). A Brief Description of the Current Situation of Overseas Chinese in Thailand 《泰国华侨华人现状述略》. **Journal of Shantou University**, 4(01): 98-108.
- Jiang, He., & Yuan, Meng 姜赫&袁梦. (2023). Experience of Chinese Education and Construction of Chinese Cultural Identity in Thailand: Case Study Based on Research in Mae Salong Township in Northern Thailand 《泰国华文教育经验与中华文化认同建构：基于泰北美斯乐乡的调查研究》. **Journal of Research on Education for Ethnic Minorite**, 34(06): 157-163.
- Li, Junzhe 李君哲. (1998). A Brief Overview on the History and Current Situation of Chinese Literature in Thailand 《泰国华文文学的历史与现状概略》. **Journal of Overseas Chinese History Studies**, 13(04): 39-45.
-

- Li, Shengtai 李泰盛. (2004). Notes to Some Words in Thai Borrowed from Chaozhou Dialect 《泰语中潮州话借词及其词义嬗变说略》. *Journal of Shantou University (Humanities and Social Sciences Bimonthly)*, 20(03): 72-76, 92.
- Li, Shengtai 李泰盛. (2008). Survey of Present Situations of Chinese Vocabulary Uses in Thailand 《泰国华文词语使用状况述略》. *Journal of Shantou University (Humanities and Social Sciences Bimonthly)*, 24(06): 82-84, 93.
- Li, Shengtai 李泰盛. (2009). The Special Chinese Terms Used in Thailand 《泰国华文特有词语使用状况》. *Journal of Yunnan Minzu University (Social Sciences)*, 26(02): 145-148.
- Li, Ting 李婷. The Nostalgic Complex in Thai-Chinese Miniature Novels 《泰国华文微型小说的“中华情结”》. *Journal of Shaoyang University (Social Science)*, 37(03): 49-55.
- Li, Wenjiing., & Li, Lihong 李文静&李丽虹. (2024). Language Planning and Inheritance of Chinese Language in Thai Chinese Families 《泰国华人家庭语言规划及华语传承研究》. *Journal of BeiBu Gulf University*, 39(01): 39-45.
- Li, Yuanyuan 李媛媛. (2017). From the Thai Series < The Blood of Pride > of novels to Consider the Life of Chinese People in Thailand 《从泰文系列小说<骄傲之血>看泰国华人生活》. *Journal of Kaifeng Institute of Education*, 27(02): 30-32.
- Li, Yunian 李玉年. (2007). Century Vicissitudes of Chinese Schools in Thailand 《泰国华文学校的世纪沧桑》. *Southeast Culture*, 23(01): 71-75.
- Liu, Chunyu., & Liu, Weiyl 刘春玉&刘维一. (2022). Historical Inspection to the Movement Against Forced Education by the Overseas Chinese in Thailand in 1933 《1933年泰国华侨反对强迫教育运动的历史考察》. *Journal of Chengdu University (Social Sciences)*, 202(04): 115-122.

- Liu, Honglin 刘红林. (2008). The Love of the Two Towns: A Brief Discussion on the Characteristics of Thai-Chinese Literature 《双乡之爱：泰华文学特征浅论》. **Journal of Huaibei Coal Industry Teachers College (Philosophy and Social Science)**, 29(02): 108-110.
- Liu, Huiling 刘慧玲. (2018). **A Study of the Characteristic Words in Thai Chinese** 《泰国华语特色词语研究》. Jinan University (Master's Thesis on International Chinese Language Education).
- Liu, Xiaoxin 刘小新. (2004). Historical Development and Overall Characteristics of Sino-Thai Literature 《论泰国华文文学的历史发展及其总体特征》. **Journal of Huaqiao University (Philosophy & Social Sciences)**, 22(03): 96-103.
- Liu, Yan 刘岩. (2001). View of the Chinese Language Held by the Chinese in Bangkok of Thailand 《泰国曼谷华人的华语观》. **Journal of Research on Education for Ethnic Minorities**, 12(04): 41-45.
- Liu, Yaxian 刘雅贤. An Investigation on Structure of Chinese dialect in Thailand 《泰国华人方言定语结构考察》. **Modern Chinese (Linguistic Research Edition)**, 53(04): 4-6.
- Lu, Zhuoning 陆卓宁. (2008). The Development of Thai-Chinese Literature and its Cultural Orientation 《泰华文学的发展及其文化取向》. **Literary Criticism**, 52(06): 198-200.
- Ma, Feng 马峰. (2022). Cultural Diaspora of Thai Chinese Female Writer Mengli 《泰国华文女作家梦莉的流散叙事》. **Journal of China Women's University**, 34(05): 108-114.
- Pang, Wenli 庞文丽. (2015). **The Research and Analysis of Current Situation of Overseas Chinese Language Usage in Thailand's three Overseas Chinese Communities** 《泰国三个华人聚居区华人语言使用现状调查分析》. Guangxi University (Master's Thesis on International Chinese Language Education).
-

-
- Ping, Yuanyan 平媛砚. (2012). Talking about Chaoshan Culture in Thai-Sino micro-fiction 《浅谈泰国华人小说中的潮汕文化》. *Journal of Zhaotong Teacher's College*, 34(06): 32-34.
- Rong, Tai 荣泰. (2018). **Analysis of Thailand Chinese Primary School Students Chinese Characters Orthographic Awareness Development** 《泰国华人小学学生汉字正字法意识发展分析》. Tianjin Normal University (Master's Thesis on International Chinese Language Education).
- Shen, Ling., & Yao, Wenfang 沈玲&姚文放. (2016). Common Root and Joint Fate: Review to Overseas Chinese Education and Overseas Chinese Literature in Southeast of Asia 《同根共荣: 东南亚华文教育与华文文学的历史回顾》. *Journal of Huaqiao University (Philosophy & Social Sciences)*, 34(04): 104-112.
- Shi, Feng., & Ma, Shuyi 石凤&麻淑怡. (2018). Investigation on the Use and Variation of Chinese Language in Chinese Villages in Northern Thailand 《泰北地区华人村华语使用及变异情况调查研究》. *Journal of Jiamusi Vocational Institute*, 8(08): 315-317.
- Sun, Shuqin 孙淑芹. (2005). Analysis of the Characteristics of Chinese Vocabulary in Thailand 《泰国汉语词汇特点浅析》. *Journal of Chang Chun Teachers College (Humanities & Social Sciences)*, 24(06): 100-101.
- Tan, Fang 谭芳. (2006). **Narrative of the Other in Chinese-Thai Literature since the 1980's** 《八十年代以来泰华文学中的异族叙事》. Jinan University (Master's Thesis on Modern and Contemporary Chinese Literature).
- Wang, Shuyang 王淑秧. (1996). A Portrait of the Mekong and Lancang Rivers 《湄公河与澜沧江的写照》. *Taiwan, Hong Kong and Overseas Chinese Literary Criticism and Research*, 1(03): 46-48.
-

- Wareerat Tankong. (2019). **A Study of Thai overseas Chinese's Left-wing Literary Trends after the World War II: "The People's Daily" as an Example** 《二战后泰华左翼文学思潮研究》. Xiamen University (Master's Thesis on Modern and Contemporary Chinese Literature).
- Weng, Yibo 翁奕波. (2004). A Review of Contributions to Thai and Chinese Literature in 20th Century Made by Native Chaozhou People 《论潮人对百年泰华文学的贡献》. *Journal of Jinan University (Humanities and Social Science)*, 69(02): 93-98+140-141.
- Wu, Jia 吴佳. (2013). **The Impact of Thailand's Language Policy on the Spread of Chinese in the Bangkok Area** 《论泰国语言政策对汉语在曼谷地区传播的影响》. Xi'an International Studies University (Master's Thesis on International Chinese Language Education).
- Xiao, He 肖荷. (2011). **A Study on Language Use of Chinese Thai in Chachoengsao Community of Thailand** 《泰国北柳府华人社区华人语言使用情况考察》. Xiangtan University (Master's Thesis on Foreign Theoretical Linguistics and Applied Linguistics).
- Xie, Meihua 谢美华. (1991). Chinese Education in Thailand in 1980s 《八十年代泰国的华文教育》. *Journal of Overseas Chinese History Studies*, 6(01): 7-12.
- Xing, Xiaozi 邢晓姿. (2009). Review and Prospect of Thai-Chinese Literature in Thailand 《泰国华文文学之回顾与展望》. *Social Science Front*, 32(11): 187-192.
- Xu, Lianjia 徐莲佳. (2013). **The Influence of China's Tang and Song Poetry to Thai Chinese Works** 《中国唐宋诗词对泰国华人作品的影响》. Guangxi University (Master's Thesis on Ancient Chinese Literature).

-
- Yang, Benke 杨本科. (2023). The Dilemma and Outlet of Thai-Chinese Literature: Starting from Fu Zheng's Anxiety and Reflections 《泰华文学的困境与出路：从符徵的焦虑与反思谈起》. *Journal of Shantou University (Humanities and Social Sciences Bimonthly)*, 39(03): 28-33, 94.
- Yang, Ximing 杨锡铭. (2004). Research on Teochew Dialect in Thai Style 《泰国潮州话初探》. *Journal of Hanshan Teacher College*, 25(04): 31-38.
- Yang, Xinxin 杨新新. (2018). Economic, Social, Cultural “Capital” and the Development of School: An Analysis of the Differentiation of Chinese Schools at Thailand Chiang Rai Mountainous Area 《经济、社会、文化资本与学校的发展：泰国清莱山区华文学校的分化探析》. *Journal of Overseas Chinese History Studies*, 33(02): 42-50.
- Yi, Qin 矣琴. (2008). **The Survey on language using of Chinese-origin people in Lampang, Thailand** 《泰国南邦府华人语言使用情况调查研究》. Yunnan Normal University (Master's Thesis on Linguistics and Applied Linguistics).
- Yi, Qingyuan 易青媛. (2015). The Embodiment of Nationalist Identity in Thai-Chinese Literature 《具有民族主义特征的身份认同在泰华文学中的体现》. *Data of Culture and Education*, 2015 (17): 10-11.
- Yu, Fengchun 于逢春. (2009). Motivations and Constraints for the Development of Chinese Education in Thailand 《论泰国华文教育发展动因及制约因素》. *Journal of Changchun University of Technology (Higher Education Study Edition)*, 30(02): 71-74.
- Yuan, Wanqiu 袁婉秋. (2016). **The Investigation and Analysis of Eastern and Middle Part Thai Chinese Teenagers Chinese Language Use** 《泰国中东部地区华裔青少年汉语使用情况的调查与分析》. Zhengzhou University (Master's Thesis on International Chinese Language Education).
-

- Zhai, Li 翟丽. (2012). **Study on Thai Ethnic Chinese Secondary School Students' Affective Factors in Learning Chinese** 《泰国华裔中学生的汉语学习情感因素研究》. Shandong University (Master's Thesis on International Chinese Language Education).
- Zhang, Bin 张斌. (2009). **The Transformation of Chinese Language Education in Thailand after World War I** 《战后泰国华文教育之演变》. Xiamen University (Master's Thesis on Specialized History).
- Zhang, Weiwei 张伟伟. (2015). A Quantitative Study on Chinese Confucianism Idioms in Thailand Based on Corpus 《基于语料库的泰国华文儒学成语定量研究》. **Journal of Henan University of Science & Technology (Social Science)**, 33(06): 71-75.
- Zhao, Huixia., & Qin, Juan 赵惠霞&秦娟. (2019). The Development and Influence of Chinese Education in Thailand 《泰国华文教育发展演变及影响》. **Southeast Communication**, 16(10): 66-69.
- Zhao, Jinyu 赵金玉. (2020). **"Taihua Literature" with the Spread and Development of Thai Chinese Literature** 《〈泰华文学〉与泰国华文文学的传播及发展》. Zhongnan University Of Economics And Law (Master's Thesis on Journalism and Communication).
- Zhao, Min 赵敏. (2011). Chinese Language Education and Language Use in the Thai-Chinese Village in Chiang Mai Province, Northern Thailand 《泰国北部清迈府华人村华语教育及语言使用》. **Confucius Studies**, 17(01): 190-200.
- Zhao, Qingwei 赵清伟. (2012). **Hat Yai Chinese Education Current Situation and Countermeasures** 《合艾华文教育现状与对策》. Guangxi Normal University (Master's Thesis on International Chinese Language Education).
-

-
- Zhao, Qiqi 赵琪琪. (2024). From Problems to Resources: The Evolution of Thai Chinese Language Policy 《从问题到资源：泰国华语语言政策嬗变》. *Journal of Qiqihar University (Philosophy & Social Science Edition)*, 53(02): 131-135.
- Zheng, Ying. 郑瑛. (2016). *The Study of Chinese School in Thailand* 《泰国华文教育研究》. Guangxi Minzu University (Master's Thesis on China and Southeast Asian Civilization).
- Zhou, Wei., & An, Dong 周巍&安东. (2018). On Language Attitude Interview of Senior Southeast Asian Chinese: A Case Study of Senior Ethnic Chinese in Indonesia, Malaysia and Northern Thailand 《东南亚年长华人的语言态度访谈研究：以印度尼西亚、马来西亚和泰国北部中老年华人为例》. *Journal of Xiangnan University*, 39(06):79-83.
- Zhou, Wei., & An, Dong 周巍&安东. (2020). Language Attitude of Ethnic Chinese in Northern Thailand 《泰国北部华人语言态度研究》. *Journal of Xiangnan University*, 41(01):76-81.
- Zhu, Hui 朱辉. (2005). *A Study on Language Use in Chinese Villages in Mountainous Areas of Northern Thailand* 《泰国北部山区华人村落语言运用调查研究》. Yunnan Normal University (Master's Thesis on Chinese Philology).
- Zhu, Qiaomei 朱巧梅. (2024). Analysis of the Influencing Factors of Chinese Language Inheritance among Chinese Youth in Thailand 《泰国华裔青年的华语传承影响因素分析》. *Today's Mass media*, 33(01): 139-146.

